

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

54. An Summus Pontifex possit concedere, ut sæpius in die Eucharistia sumatur? Et an eodem die sæpius communicare non sit pohibitum jure divino? Et an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. LIV.

Sacramentum. Et perspicue Ioann. 6. Nisi manducaveritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis, quæ verba de reali susceptione huius Sacramenti, iuxta frequentem Patrum expositionem, intelligenda esse supponimus.

¶ Scilicet respondendum est, quod præceptum communicandi in articulo mortis, non extenditur ad infantes: seu Ecclesia non tenetur ad dandum illis Sacramentum in articulo mortis; quia hoc Sacramentum non est in medium necessarium infanti- bus ad salutem, sed Ecclesia tantum tenetur providere infanti- bus media ad eorum salutem necessaria, non vero omnia, quæ possunt esse vitia: nam in his debet etiam ipsorum Sacramentorum venerationi prospicere, ut statuit sacrum Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 2. ergo cum hoc Sacramentum Eucharistiæ non sit necessarium necessitate medijs parvulis ad salutem, & conferendo illud infanti- bus, non prospiceret Ecclesia venerationi divini-ssimi huius Sacramenti, cum nulla actuali devotione illud parvuli sumerent: non tenetur illis in articulo mortis conferre, ob hoc divinum præceptum. Tum quia in eodem sacro Concilio sess. 21. c. 4. de doctrina, decernitur, parvulos vii rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem; siquidem per Baptismi laucæ regenerati, & Christo incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam, in illa ætate amittere non possunt, ergo in articulo mortis non tenetur Ecclesia parvulis Eucharistiæ sacramentum conferre; siquidem infantes nulla obligantur necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem, ut inquit sacrum Concilium.

6. Ne obstant adversus supradicta verba superius allata Ioan. 6. Nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis; ergo cum præceptum hoc Domini sit univocum latum, parvulos obstringet in articulo mortis. Respondetur, infantes contineri in illo præcepto, si de spiritali susceptione verba illa intelligantur; non autem, si de sacramentali Eucharistiæ communionem: ad hoc enim infantes non tenentur, sed ad spiritaliter communicandum; & hoc sufficit ad salutem pro parvulis, quia uniusquique fidelium corporis, & sanguinis Domini participat, scilicet spiritaliter, quando in Baptismate membrum corporis Christi efficitur: at vero, quando iam pueri insipienter aliqualem usum rationis habere, ut possint devotionem concipere huius Sacramenti, tunc potest eis hoc Sacramentum conferri: ergo, &c. Patet igitur ex supradictis posse Pontificem facultatem præbere, ut infantes communicentur, hoc autem non expedire, neque etiam in articulo mortis.

7. Verum ex omnibus supradictis oritur curiosum dubium, an si infantes casu invenirent hominum, vel vinum consecratum, & ex gula, vel le- titate puerili sacras species sumerent, acciperent gratiam sacramentalem? Cardinalis Lugo de Sacramento Eucharistiæ, disp. 3. sect. 2. num. 23. affirmati- ve respondet: Provi, ait ipse aliqui etiam Theologi grades in Hispania responderunt, quia in illis nulla intentio præsens, vel præterita desideratur, sed sola Christi instituentis hoc Sacramen- tum, & solum exigentis voluntatem, & intentio- nem ab his, qui capaces sunt, vel fuerunt eam habendi: non ergo apparet, cur Sacramentum in il- lis suum effectum verè non operetur. Et hanc sen- tentiam præter Lugum, tenet notissime Patet Avetia de Sacramento Eucharistiæ, q. 8. sect. 1.

An summus Pontifex possit concedere, ut sapius in die Eucharistiæ sumatur.

Et an eodem die sapius communicare non sit prohibi- tum iure divino.

Et an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica pro- hibitione, possit quis sumere Eucharistiæ bis in die, & Sacerdos duas Missas celebrare.

Et an Cardinalis in Missa Papali Nativitatis Do- mini sumens Eucharistiæ e manu Pontificis possit antea, vel postea dicere saltem duas Missas.

Idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Nativitatis Domini cantat Euange- lium in Missa, & sumit Eucharistiæ à Sacer- dote celebrante.

Et an alij Sacerdotes non possint extra Missam bis, aut ter communicare in illa die Nativitatis Do- mini? Ex part. 8. tract. 1. Ref. §7.

§. 1. Suppono cum Ochagaia de Sacram. tr. 2. de Eucharistiæ effect. & us. q. 16. numer. 6.

Præposito in 3. part. q. 83. art. 2. d. num. 134. & alijs, eodem die sapius communicare, non esse prohibitum iure divino, quia non nobis constat tale ius. Sine dubio tamen est prohibitum iure Ecclesiastico laicis eo ipso, quod Sacerdotibus præcipitur, cap. consultuisti, de celebratione Missarum, & canon. sufficit, de Consecrat. distinct. 1. ne plus, quam semel in die celebrant. Verba canonis hæc sunt: Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare. Ratio prædicti canonis, quæ generaliter nostrum propositum concludit, hæc est: quia Christus semel tantum mortuus est, & idè Sacerdos, qui in suo sacrificio efficit commemorati- onem Passionis Christi, semel tantum debet celebrare. Quæ ratio etiam currit in communione laicorum, in qua commemoratur Passio Christi secundum Paulum 1. ad Cor. 11. nihilominus in cap. consultuisti, permittitur, in die natalis tres Missas celebrare, & cum quis præpositus est duobus Ecclesijs, duas Missas celebrare in die Dominica, & alijs festis; Laicis verò non conceditur, ut bis in eodem die communicent.

2. Et idè Hurtadus de Sacramento. disp. 9. de Euchar. diffie. 22. sic ait: Supponimus non solum non esse conveniens, sed etiam iure Ecclesiastico pro- hibitum Sacerdotibus, in eodem die plus quam semel celebrare, ut constat ex canon. sufficit, de Consecratione, qui est Alexandri II. & ex cap. con- sultuisti, 3. de celebratione Missarum. Et eandem prohibitionem usu Ecclesiæ extendendam esse ad laicos, ne in eodem die plus quam semel commu- nicent. Permittitur tamen Sacerdotibus in dict. cap. consultuisti, ut in die Natalis Domini tres Missas celebrent: laicis verò nunquam permittitur plus quam semel in die communicare. Ita ille, & communiter DD.

3. Hoc supposito, respondendum est ad quæ- situm posse Pontificem dispensare, ut quis sapius sumat Eucharistiæ, quia ut dictum est contra- rium non iure divino, sed Ecclesiastico prohibitum invenitur. Ergo Pontifex, qui est supra ius Eccle- siasticum, ex iusta causa potest in hoc dispensare. Et idè obseruat Præpositus ubi supra, Leonem Papam septem, vel etiam novem Missas in die celebrasse. Et Amicus rom. 7. disp. 33. sect. 11. n. 219. testatur, Paulum III. in Bulla edita anno 1549. concessisse Patribus Societatis in locis infidelium bis in die Missam celebrare. Et Cardinalis Lugo

Sup. hoc quod hic supponitur in tom. 2. tr. 2. Ref. 36. §. ult. sed lege eam à principio.

PLANA
Omnia
No. III. IV. V
E. III

hoc in
n. Refol.
n. Prob.
primis &
& in
2. tr. 1.
ol. & in
eius
az not.

de sacrament. Eucharist. disput. 2^a sect. 1. num. 43. testatur in Regno Valentia ex dispensatione, & privilegio Pontificio in die 2. Nouembris Sacerdotes bis celebrare.

4. Sed difficultas est, an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica prohibitione, possit quis sumere Eucharistiam bis in die; & respondeo affirmatiue, quoad Sacerdotes, nempe ex causa necessitatis; & idem in cap. consulti de celebrat. Missar. dicitur, Respondemus quod, excepto die Natiuitatis Dominicae, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdos semel in die unam Missam solummodo celebrare. Quia verò Pontifex illam necessitatem vltimè non explicat, sed videtur reliquisse iudicio prudentis determinandam, varij Auctores plures casus congerunt, quibus liceat sepius in die celebrare, quos videre poteris apud Præpositum loco citato.

Sup. hoc in fine §. 1. not. præterita, & in Resol. 92. to. 2. tr. 1. inter principium, & medium, & vers. El caso, & in aliis eius annot. & ibi à principio dicit. Ref. pro quibuscumque diebus ferialibus contentis à lin. 8. huius §.

5. Sed ego puto dictos casus difficulter in praxi accidere posse, vnus tantum communiter admittitur; quando idem Sacerdos habet duas Parochias in diuersis pagis, vel oppidis, & propter paupertatem non potest habere adiutorem, tunc vt satisfaciatur suis Parochianis, potest duas Missas eadem die celebrare. Hoc autem Suarez disp. 80. sect. 3. non limitat tantum ad dies festos, sed ad quoscumque dies feriales, modò frequentia populi, qui Missam audire cupit, sit moraliter tanta, vt pro ea debeat secunda Missa celebrari. Ratio est; quia non solum debet Parochus prouidere suis Parochianis de Missa die festo ad præceptum Ecclesiasticum adimplendum, sed etiam die feriali, ad deuotionem populi augendam, ac promouendam. Adde autem in tali casu, præsertim si sint dies festi, non solum licere, sed etiam obligari Parochiam ad duas Missas celebrandas, posito quòd non possit aliunde illis de alio Sacerdote prouidere: quia cum ex iure habeat facultatem in tali casu duas Missas celebrandi; & ex alia parte ex iustitia teneatur suis Parochianis Missam procurare, si aliunde non poterit, ipse tunc tenebitur, vt huic debito satisfaciatur, duas celebrare.

Quoad hoc in tom. 1. tr. 2. ex Ref. 38. lege doctrinam §. vlt. & Refo. & §. 5. eius annot.

6. Sed quid dicendum? quoad laicos ego puto in duobus casibus posse bis in die Eucharistiam sumere. Et primus casus erit; quando immineret periculum aliquod irreuerentiæ ab aliquo inferendæ Sacramento, & non esset alia via seruandi Sacramentum; ita Amicus *ubi infra*, Hurtadus, & Ochagaia *ubi supra*, & communiter Doctores.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 2. Ref. 73. ante medium, & vers. Sed pro. & in Resol. 74. §. 75. & 81. §. Sed quia. & ibi in tr. 1. ex Ref. 13. §. Sed si. & pro parte doctrinam huius, & duo sequentium §§. supra in Ref. 71. & in aliis eius not.

7. Secundus casus erit, quando quis manè communicauit, & post prandium, verbi gratia, incidit in articulum mortis; tunc enim ad seruandum præceptum diuinum de sumenda Eucharistia tempore mortis, potest secunda vice sumere in eadem die Eucharistiam. Et idem Hurtadus loco citato, sic asserit, Laicis nunquam permittitur plus quam semel in die communicare, nisi quando necessarium sit iterum Eucharistiam sumere ad impediendam iniuriam, aut irreuerentiam Eucharistiæ inferendam, ne in manus infidelium veniat, vel ne incendatur, & ne quis decedat sine viatico, qui post communionem in sanitate, aut extra periculum factam incidit in eodem die in periculum mortis. Ita ille.

8. Sed circa hunc casum insurgunt aliqui, quos ego citavi in part. 5. tract. 3. Resol. 33. & 42. quibus nunc addo Amicum. tom. 7. disp. 27. sect. 2. n. 13.

9. Sed affirmatiuam sententiam præter Hurtadum & alios, *ubi supra* à me adductos, tenet, me citato, Zambellius in *reper. cas. conscient. verb. Eucharistiam*. 20. vbi admittit quòd Eucharistiam potest sumere pro viatico quis post prandium, cadens in periculum mortis, etiam quòd eodem manè

illam sumperit ob deuotionem. Et ex Societate Iesv hanc sententiam admittit nouissimè Pater Escobar in *resol. moral. tract. 7. exam. 6. c. 5. n. 62.* vbi sic ait: Manè communicauit valens, aut factum fecit, & à prandio incidit in mortis periculum? Potest iterum communicare conformiter sententiæ asserenti per priorem illam communionem non esse præcepto diuino communicandi in articulo mortis satisfactum. Ita Hurtado; vberius tamen Christophorus Garfia ex nostra Societate Mitimencensis, cuius opera moralia egregia quidem notam iam lucem aspiciunt. Ita ille. Et idem hæc opinio fuit practica cum P. Claudio Aquauina Generali Societatis Iesv, vt testatur Hurtadus, & Amicus; testati sunt mihi P. Terentius Alciatus, & P. Torquatus de Cupis, viri docti, & amicissimi, cum P. Albricio Sanctissimi D. N. Concionatore egregio, qui etiam hoc factum fuisse cum alio Patre hic Romæ testatus est. Idem factum fuit Panormi in Domo Professa, vt ego scio, & bis Matriti testatur Hurtadus. Vnde cum hæc opinio sit validissimis rationibus fulcita, & sapientissimorum viuorum auctoritate vallata, & in religiosissima, & doctissima Societate Iesv in praxi posita; nescio quare non sit consulenda: & practicanda ad solamen, & adiutorium infirmorum, qui in illo articulo mortis egent spiritali adiutorio, & consolatione tanti Sacramenti.

10. Nota tamen, quòd licet Amicus nostram sententiam non teneat, illam tamen admittit *disp. 29. sect. 4. num. 37.* in casu sequenti, vt si nimirum quis manè communicauit, & vesperi incidit in articulum mortis, & habeat conscientiam peccati mortalis, nec adit copia Confessarij, cui possit illud confiteri, adit tamen Diaconus, qui possit illi Eucharistiam ministrare, vt saltem per susceptionem huius Sacramenti fiat de attrito contritus. Et reddit rationem, quoniam in eo euentu iterata communicatio conferretur maxime ad salutem necessaria; nam satis probabile foret, quòd talis cum communionem saluaretur, absque communionem verò non saluaretur, quia virtute Sacramenti fieri possit ex attrito contritus, quam contritionem sine Sacramento non assequetur; & licet non sit certum, Eucharistiam in aliquo casu facere ex attrito contritum, sufficit vt sit probabile: nam etiam ad media probabilia certior tenetur moribundus. Vnde citati Auctores in hoc casu non negarent, posse moribundum Eucharistiam iterare. Ita Amicus. Sed tu absolute in omni casu nostram sententiam tene.

11. At superest hic apponere curiosam difficultatem, an Cardinalis, in missa Papali Natiuitatis, sumens Eucharistiam de manu Pontificis, possit antea dicere saltem duas Missas? & negatiue respondet Eminentissimus Lugo de *Sacram. Euchar. disp. 20. sect. 1. num. 43.* vbi sic ait: Dubitatum fuit Romæ, vtrum Cardinalis, qui vt Diaconus ministrat Summo Pontifici illa die in Missa solemnè, & communicat sub vtraque specie in eadem Missa, possit ipse (si Sacerdos sit) alias duas Missas priuatas celebrare. Respondi, nullam Missam posse ipsum illa die ante, vel post illam communionem celebrare. Ratio est; quia facultas solum est ad communicandum bis, aut ter in Missa seu faciendâ duo, aut tria sacra per quod solum dispensatur in prohibitione celebrandi pluries non verò in prohibitionem communicandi bis in eadem die. Quare alij Sacerdotes non possent extra Missam bis, aut ter communicare illa die, nec possent etiam semel communicare extra Missam, & rursus celebrare vnum, vel duo sacra; quia obligatio communis non celebrandi ea die, quæ communicatio accipitur extra Missam, non est ablata

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. Ref. 96. & ex Ref. 118. lege doctrinam §. Sed. & in tom. 4. tr. 8. Ref. 94.

ablata vnaquam pro illa die. Cum ergo cardinali in illa Missa accipiat communionem, non vt Sacerdos, nec celebrans, non potest eadem die sacrificare, nisi Pontifex peculiariter cum eo dispenseret, in hoc enim non est concessa facultas pro illa die, sed solum ad communicandum pluries celebrando, non ad communicandum pluries quotomodocumque; pro vt tunc fieret, si semel, aut bis in Missa, & semel extra missam communicaret. Ita Cardinalis de Lugo, cui ego adhaere, & idem dicendum est de Canonico Basilicae D. Petri, qui in die Natiuitatis cantat Euangelium in Missa, & sumit Eucharistiam a Sacerdote celebrante.

RESOL. LV.

An Pontifex possit dispensare, vt Sacerdos celebret, vel laicus sumat Eucharistiam non ieiunus? Et an in aliquibus casibus licitum sit sumere Eucharistiam factio ieiunio? Et an singulo quoque anno Pontifex dispenseret in ieiunio saltem tacite cum Cardinali, qui celebrat vltimum eo in nocte Natiuitatis Domini, vel an pro illa nocte in eius Capella Pontifex anticipet diem naturalem? Et quid Venetijs de Pringierio S. Marci ante mediam noctem in illa die celebrante? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 89.

§.1. Videtur negatiue respondendum; nam praecipuum de sumenda Eucharistia cum ieiunio naturali, esse praecipuum Christi, putauit Sor. in 4. dist. 12. quest. 5. art. 8. & probabile putauit Scotus dist. 8. quest. 3. & Gabriel lect. 10. Sed esse praecipuum institutum ab Ecclesia omnino dicendum est, & Patet ex Concilio Carthaginensi III. can. 29. Toletano VII. can. 2. Trullano VI. Synodi can. 29. & ex Concilio generali Constantiensi sess. 13. in initio. Et licet praedicta Concilia expriment solos Sacerdotes celebrantes, Ecclesiastica tamen consuetudo declarat, illud praecipuum omnes fideles communicantes comprehendisse, pro vt eam obligationem, & consuetudinem declararunt, & approbarunt Patres in Concilio Constantiensi sess. 19. paulo post principium, §. In nomine sanctae, & indiuiduae Trinitatis; his verbis: Sacerdotum Canonum auctoritas laudabilis, & approbata consuetudo Ecclesiae seruauit, & seruat, quod huiusmodi Sacramentum non debet confici post cenam, nec a fidelibus recipi non ieiunus, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à iure, vel Ecclesia concessio, vel admissio, quod definit tanquam dogma contra eos, qui erroneè contrarium alterere praesumpserint. Colligitur etiam ex dicto canon. 6. Concilij Matisconensis III. cuius vltima verba sunt haec. Quaecumque reliquiae sacrificiorum post paractam Missam in Sacrario suspenderit quarta, et sexta feria innocentes ab illo cuius interest, ad Ecclesiam adducantur, & indicto eis ieiunio, eadem reliquias conspersas vino recipiant. Si ergo paruuli debebant esse ieiunij ad communicandum, a fortiori erat praecipuum ieiunij pro adultis.

2. Hoc supposito, respondet Amicus tom. 7. dist. 27. sess. 3. n. 29. hoc praecipuum non esse absolute, & simpliciter indispensabile, cum eadem Ecclesia, quae illud condidit, tollere, vel dispensare possit. Et de facto aliquando dispensauit, & idem, vt habetur in Concilio Carthaginensi III. in primitiua Ecclesia quinta feria Hebdomadae sanctae, ob singularem memoriam Corae Domini, & Sacerdotes celebrabant, & fideles communicabant cenatiuem mo-

rem seruatum fuisse aliquandiu in nonnullis priuatis Ecclesijs, testatur Augustinus Epistola 118. ad Iannarium. Et singulo quoque anno Pontifex in nocte Natiuitatis, vt sentit Pasqualigus.

3. Vnde verba illa apposita in die 24. Decembris in ordine recitandi diuinum Officiu in presio Romae hoc anno 1645. apud Dominicum Marcianum, videlicet, Missa huius sacratissima nocti debet celebrari post mediam noctem; aliter Sacerdos non celebraret ieiunus. Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima consuetudine non dispensatur in ieiunio necessario ad Missam id est, à priuata nocte ieiunet, neque in Missa vigiliae sumat purificationem. Haec ibi, haec, inquam, verba sunt imis manca, & trunca; maximè cum liber ille sit impressus Romae. Nam, vt patet quibus, Eminentissimus Cardinalis, qui coram Pontifice celebrat in nocte Natiuitatis, in Missa vigiliae sumit Purificationem, & lautè, si vult, mandè comedit, vt notum est. Ergo verba supradicta intelligenda sunt de alijs hoc privilegio gaudentibus, vt nimirum possint in vigilia Natiuitatis dicere Missam ante mediam noctem; nam concedo debere esse ieiunus, vt facit Venetijs Primitius sacri Marci. Sed ego puto cum Lugo, & Auerfa, quos alibi citauit. Summum Pontificem pro illa nocte in eius Capella anticipare diem naturalem, & idem Cardinalis celebrat illam Missam ieiunus, non obstante quòd mandè comederit.

4. Non desinam tamen hic adnotare etiam in aliquibus casibus licitum esse sumere Eucharistiam factio ieiunio, de quibus sigillatim agit Marchinus de sacrament. Ordinis, tract. 3. part. 3. cap. 3. num. 10. & seq.

RESOL. LVI.

An Pontifex possit dispensare, vt laici, vel etiam femina in articulo mortis ministrarent Sacramentum Eucharistiae sibi, & alijs? Et an prius laicus, & etiam femina non egeat dispensatione vt possit ministrare hoc Sacramentum infirmo, aut sibi in articulo mortis? Et an peccet mortaliter laicus, qui in peccato mortali deserret Eucharistiam ad infirmum ob extremam necessitatem illius? Et ex supra dicta questione deducitur, an in casu necessitatis possit Sacerdos seipsum communicare? Et quid deuotionis causa, qualibet diei hora, modo sit ieiunus, & absit scandalum? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 48.

§.1. Videtur negatiue respondendum, cum minister huius Sacramenti sit Sacerdos, vt patet ex Apostol. 1. Corinthi. 4. Sic nos existimemus homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, & loquebatur de Sacerdotibus. Habetur in iure cap. peruenit, de consecrat. dist. 2. Declaratum est in Tridentino vna cum attestatione perpetuae consuetudinis, & Apostolicae traditionis sess. 13. cap. 8. Semper in Ecclesia Dei mos fuit, vt laici à Sacerdotibus communionem acciperent, Sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicarent; qui mos tanquam ex traditione Apostolica descendens, iure ac merito retineri debet. Dicique debet id fuisse institutum à Christo, quia sicut Sacerdotibus contulit potestatem conficiendi hoc Sacramentum, ita etiam commisit officium dispensandi. Et supponitur ab Ecclesia in Hymno corporis Christi cuius officium committi voluit solis Presbyteris,

Sup. hoc in tom. 2. tr. 3. Resol. 12. §. 1. Ar. id. & cur. sum in alio ver. eius an. not.

Sup. hoc Primitio in tom. 2. tr. 3. Resol. 11. §. Nota verò inter principium & medium, cui sum in ver. Sed haec doctrina.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 2. ex doctrina Resol. 6. tr. 5. Et quidam Pontifex.